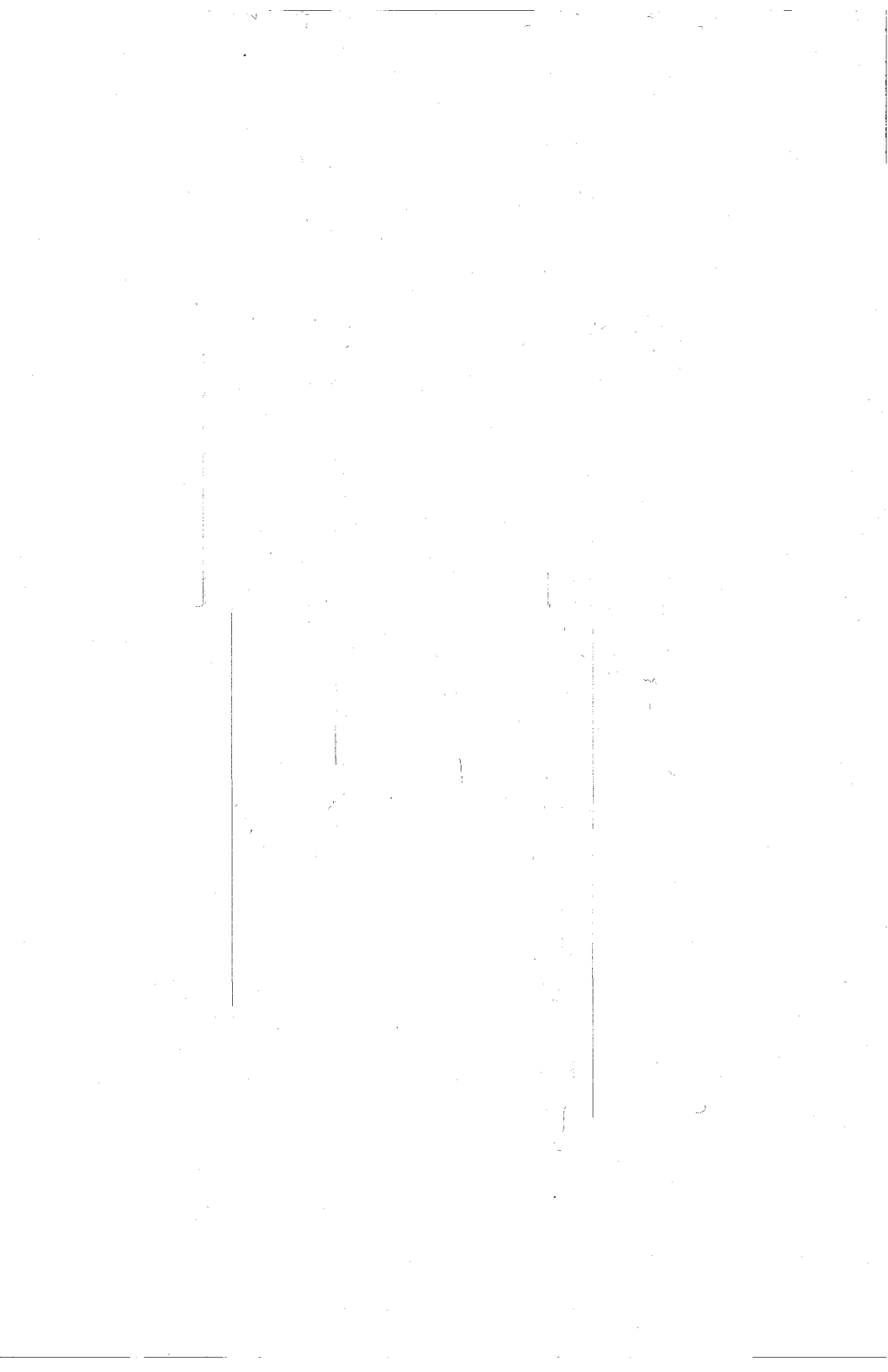

KOULU JA MENNEISYYS

XXIV

KOULU JA MENNEISYYS

**SUOMEN KOULUHISTORIALLISEN SEURAN
VUOSIKIRJA 1986**

HELSINKI 1986

ISBN 951-99793-5-2
ISSN 0780-7694
Helsinki 1986
Yliopistopaino

ESIPUHE

Suomen kouluhistoriallinen seura julkaisee nyt XIV vuosikirjansa ja osoittaa 51:senä toimintavuotenaan kouluhistorian tutkimuksen ja harrastuksen jatkuvan. Tähän vuosikirjaan sisältyy sekä kouluhistorian päivien esitelmät että eri kirjoittajien esitykset.

Suomen kouluhistoriallinen seura kiittää kaikkia kirjoittajia lämpimästi siitä työstä, jota kukin on tehnyt tämän vuosikirjan aikaansaamiseksi.

Kunkin artikkelin kohdalla mainitaan kirjoittaja, joka vastaa oman artikkelinsa sisältöön liittyvistä asioista.

Helsingissä, marraskuussa 1986

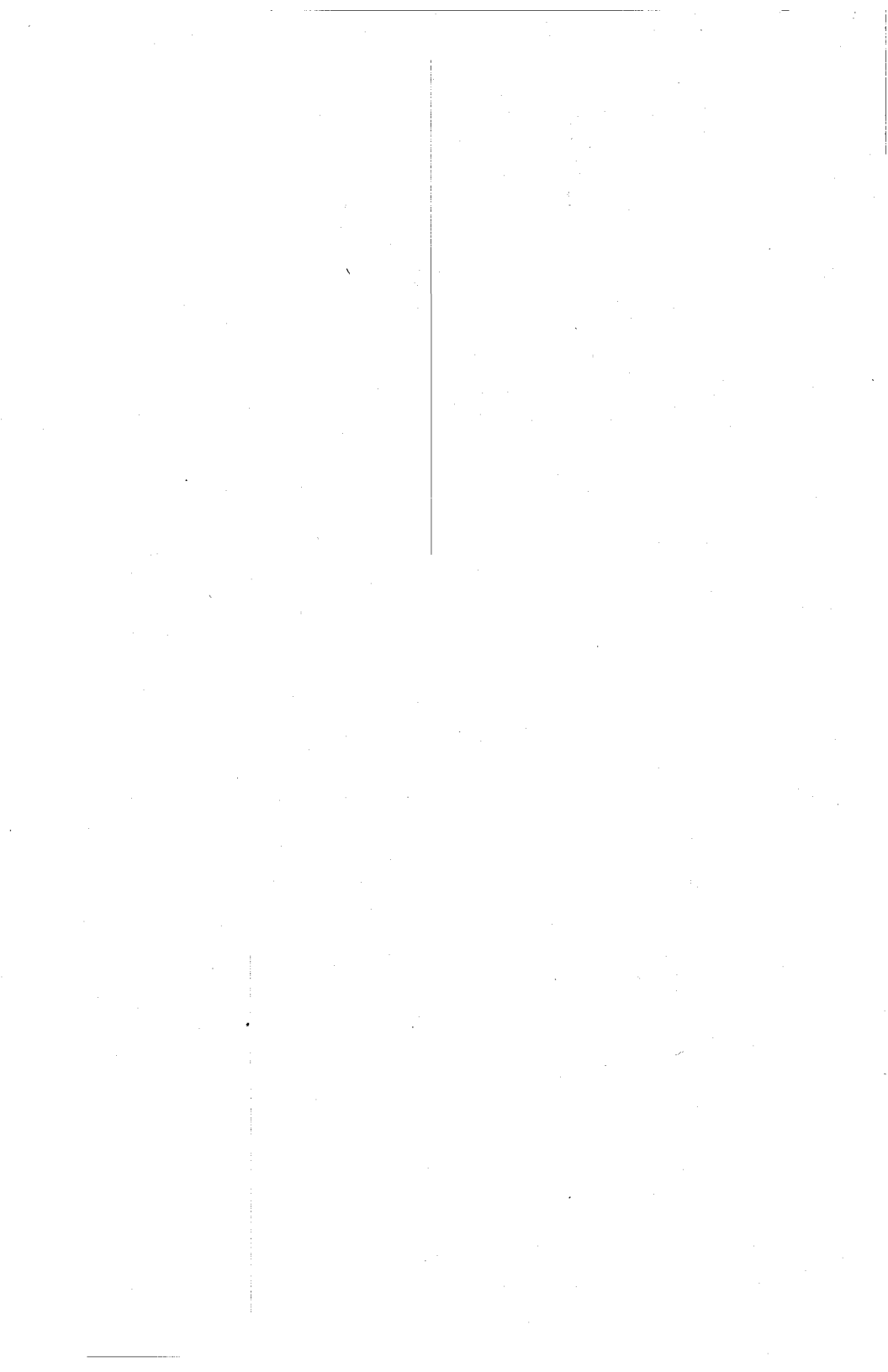
Toimituskunta

Martti T. Kuikka

Antti Lappalainen

Kai R. Lehtonen

Erkki Merimaa

SISÄLLYS

Vuosikirja XXIV (1986)

Urho Somerkivi in memoriam	7
<i>Donald J. Wilson</i> Public Support of Private and Independent Schools in Canada	8
<i>Aimo Halila – Elias Aurola</i> Koulun historian kirjoittamisesta	23
<i>Jouko Kauranne</i> Kuopion kansankoululaitos sodista peruskouluun	42
<i>Irina Koskinen</i> Vänrikeistä Talvelan poikiin	77
<i>Antti Lappalainen</i> Helsingin kansankoulunopettajat koulun-uudistajina	96
<i>Alpo K. Rapila</i> Maaseudun kansakoulunopettajan kunnanpalkka 1870-luvun Etelä-Pohjanmaalla	110
<i>Risto Rinne</i> Kansakoulunopettajien rekrytointi Suomessa ennen toista maailmansotaa	128
Kouluhistorian tutkimuksen päivät 1985	
<i>Martti T. Kuikka</i> Kasvatuksen historian tutkimuksen nykypäivä ja tulevaisuus	159
<i>Reijo Raivola</i> Kansallisen hengen käsite vertailevassa tutkimuksessa	171
<i>M.O. Karttunen</i> Suomen kouluhistoriallinen seura 1935—85 Seuran 50-vuotistilaisuudessa pidetty esitelmä	194
<i>Antti Lappalainen</i> Urho Somerkiven teokset	199
Toimintakertomus vuodelta 1985	
Luettelo edellisten vuosikirjojen kirjoituksista	

URHO SOMERKIVI IN MEMORIAM

Tuskin oli ehtinyt muutama tovi kuluu Suomen kouluhistoriallisen seuran 50-vuotisjuhlista, kun sanoma seuramme entisen esimiehen, professori Urho Somerkiven poismenosta saavutti seuramme jäsenet. Urho Somerkivi oli mukana juhlassa ja vastaanotti nimityksen kunniapuheenjohtajaksi kiitokseksi monipuolisesta ja monivuotisesta työstä kouluhistoriallisen tutkimuksen ja erityisesti Suomen kouluhistoriallisen seuran hyväksi.

Urho Somerkivi otti seuran esimiehen tehtävät vastaan 1953 ja hoiti niitä vuoteen 1971 saakka eli 8 vuotta. Tämän ajan toiminnasta ovat näkyviä piirteitä ahkera oman vuosikirjan toimittaminen, sillä vuosina 1957—66 vuosikirja ilmestyi joka vuosi. Toiminnassa siirtyi painopiste kouluhistoriallisen tutkimuksen puolelle. Tähän viittaa kouluhistoriallisen väitöskirjojen tulo 1960-luvulla ja sääntöjen muutos 1970. Urho Somerkivi otti osaa Suomen kouluhistoriallisen seuran toimintaan ahkerasti myös 1980-luvulla, vaikka sairaudet tahtoivat haitata tarmokkaan miehen työtä.

Somerkiven elämäntyö tapahtui kouluhallinnon piirissä, ensin piirihallinnossa ja myöhemmin keskushallinnossa. Tähän elämäntyöhön liittyi hyvin ahkera mukanaolo koulutusta suunnittelevissa komiteoissa ja työryhmissä. Näistä tunnetuin on peruskoulun opetussuunnitelmatoimikunta, jonka puheenjohtajana Somerkivi toimi. Somerkiven elämäntyö näkyy myös kirjallisessa tuotannossa. Se on hyvin monipuolinen ja sisältää kouluhistorian tutkimuksia, oppikirjoja ja kouluhallinnon kehittämiseen liittyviä esityksiä.

Urho Somerkiven henkilökuvassa piiryy tarmokas, ahkera ja samalla myhäilevä olemus. Kun ystäväpiirissä keskustelu siirtyi kouluhistoriaan, Urhon asiantuntemus kuului myhäilevän hymyn lävitse.

Suomen kouluhistoriallinen seura on syvästi kiitollinen professori Urho Somerkivelle hänen työstään seuran ja kouluhistoriallisen tutkimuksen hyväksi.